

χειρήματα, που αναφέρονται στη μελέτη μου, για να μην επαναλαμβάνω τα ίδια λόγια και εδώ. Η Ελληνική γλώσσα και Λογοτεχνία, τα Θρησκευτικά, ή Ιστορία, τα Μαθηματικά - Φυσιογνωστικά - Γεωπονικά, τα Τεχνικά, ή Μουσική κ.ά. μαθήματα που διδάσκονται στις Παιδαγωγικές μας Ακαδημίες θα πρέπει να έχουν και πρόγραμμα για εξειδίκευσι των σπουδαστών οι οποίοι το επιθυμούν, υποχρεωτική για 1-2 μαθήματα, και προαιρετική ως προς τα μαθήματα, που θα θελήσουν να παρακολουθήσουν οι ενδιαφερόμενοι, αν έχουν διαθέσιμο χρόνο. Με την εξειδίκευσι μπορεί αν θέλωμε να συνδυασθῆ και ἡ επιστημονική ἔρευνα στους κλάδους που αναφέραμε, ἔρευνα που θα πρέπει να εἶναι πάντως υποχρεωτική προκειμένου για τὰ Παιδαγωγικά γενικά μαθήματα. Τὸ τελευταίον τοῦτο με φέρνει στὸ δεύτερον θέμα, που ἀφορᾷ τὴν ἀρτιωτέρα παιδαγωγικὴ καὶ ψυχολογικὴ κατάρτισι τῶν μελλόντων λειτουργῶν Α) βαθμίου Ἐκπ)σεως.

Εἶναι γεγονός ὅτι στὸ θέμα τῆς πλήρους επιστημονικῆς δηλ. παιδαγωγικῆς καὶ ψυχολογικῆς κατάρτισεως τῶν σπουδαστῶν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ὑστεροῦσε πολὺ τὸ πρόγραμμα τοῦ διηκοῦς κύκλου σπουδῶν. Ὅσοι δίδαξαν σὲ Παιδαγ. Ἀκαδημίες διηκοῦς κύκλου σπουδῶν γνωρίζουν πολὺ καλά ὅτι ἡ πληθώρα τῆς ὕλης καὶ τῶν διαφόρων κλάδων τῶν Παιδαγωγικῶν καὶ ψυχολογικῶν μαθημάτων δὲν ἐπέτρεπαν παρά μιά φεγαλέα ἐξέτασι τῶν περισσοτέρων ἀπὸ τὰ προβλήματα τῶν μαθημάτων αὐτῶν. Ἄν καμμιά φορά προσπαθούσαμε νὰ προχωρήσωμε σὲ βάθος, γιατί πιστεύαμε πὼς αὐτὸ ἦταν τὸ σωστό, μᾶς ἔμεναν πολλὰ θέματα ἀδίδακτα στὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἔτσι οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ἢ θὰ ἔφευγαν κατὰ κανόνα με ἐπιπολαία γενικὴ κατάρτισι, ἰδίως στὸν πρακτικὸ τομέα ἢ με ἑλλιπῆ κατάρτισι, ὅταν οἱ διδάσκοντες ἐπιθυμοῦσαν νὰ ἐμβαθύνουν στὰ διδασκόμενα. Καὶ αὐτὸ συνέβαινε περισσότερο στὰ Παιδαγωγικὰ μαθήματα καὶ τὴν Ψυχολογία, δηλ. στους κλάδους ἐκείνους ἀκριβῶς, ὅπου θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀρτια κατάρτισμένοι. Πολὺ δὲ φοβοῦμαι πὼς τὸ ἴδιο θὰ συμβῆ καὶ με τὸ πρόγραμμα τριηκοῦς κύκλου σπουδῶν, ἂν ἐπιμείνωμε νὰ περιληφθοῦν σὲ αὐτὸ μαθήματα ἢ ἐνότητες που ποσοτικὰ καὶ ποιοτικὰ δὲν ἔχουν νὰ προσφέρουν καὶ πολλὰ πράγματα στους σπουδαστάς. Οἱ Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες εἶναι καὶ πρέπει νὰ παραμείνουν ἰδρύματα, ὅπου πρῶτα καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα θεραπεύεται ἡ Παιδαγωγικὴ Ἐπιστήμη. Καὶ ἂν με ρωτοῦσαν σὲ περίπτωσι καθιερώσεως μιᾶς μονάχα ἐξειδικεύσεως - υποχρεωτικῆς για ὅλους - ἀδισταχτα θὰ ὑποστήριζα τὴν ἐξειδίκευσι στὰ Παιδαγωγικὰ καὶ τὴν Ψυχολογία! Τὸν λειτουργὸ κάθε βαθμίδος, κατ' ἐξοχὴν ὁμως τὸν λειτουργὸ τῆς Α) βαθμίου Ἐκπαιδεύσεως τὸν θέλωμε ἐπιστήμονα ἐκπαιδευτικὸ, ἱκανὸν νὰ κατανοῆ τὴν παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη που βασικὰ ἀσχεῖ - πρέπει νὰ ἀσχεῖ στὴν πράξι - ἱκανὸν νὰ παρακολουθῆ τις ἐξελίξεις καὶ τις προόδους τῆς, ἱκανὸν νὰ σκέπτεται καὶ νὰ θέτῃ ὑπὸ δοκιμασία κάθε νέαν ἰδέαν, μέθοδο καὶ σύστημα παιδευτικὸ με τὴν ἀμεροληψία που ταιριάζει στὸν πραγματικὸν ἐπιστήμονα, ἱκανὸν νὰ πειραματίζεται ἀφοβα καὶ με ἀνεπτυγμένο τὸ συναίσθημα τῆς εὐθύνῆς πάνω στὰ ποικίλα προβλήματα που ὑποδεικνύει ἡ παιδαγωγικὴ θεωρία καὶ θέτει ἡ καθημερινὴ παιδαγωγικὴ ἐμπειρία καὶ πράξι.

Καταλήγομε λοιπὸν στὸ συμπέρασμα, ὅτι, ἂν θέλωμε ὁ λειτουργὸς τῆς Α) βαθμίου Ἐκπαιδεύσεως νὰ ἀσχεῖ σὲ ὅλη του τὴν πληρότητα τὸ παιδευτικὸ του ἔργο καὶ ὄχι μονάχα ἔργο διδακτικὸ, εἶναι πρῶτιστη ἀνάγκη νὰ αὐξηθοῦν σημαντικὰ οἱ ὥρες τῆς διδασκαλίας τῶν Παιδαγωγικῶν καὶ Ψυχολογικῶν μαθημάτων καὶ νὰ κατανεμηθοῦν στὸ πρόγραμμα στὰ τρία χρόνια σπουδῶν κατὰ τὸν πιὸ ἐπωφελεῖ τρόπο. Εἰδικώτερα θὰ θέλαμε νὰ προσεχθοῦν τὰ ἐξῆς ἐπὶ μέρος προβλήματα:

α) Τὸ πρόβλημα τῆς ψυχολογικῆς μορφώσεως τῶν σπουδαστῶν.

Ἡ θεωρητικὴ ψυχολογικὴ μόρφωσι πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ 1ου ἔτους καὶ νὰ συνδυάζεται εὐκαιρικὰ καὶ σκόπιμα με τὴν πρακτικὴ ψυχολογικὴ μόρφωσι τῶν σπουδαστῶν. Ὅπως εἶναι φυσικὸ θὰ προηγηθῆ ἡ γνῶσι τῆς Γενικῆς Ψυχολογίας καὶ

θά δοθοῦν εὐκαιρίες γιὰ συστηματικὴ ψυχολογικὴ παρακολούθησι τῶν ψυχικῶν ἐκδηλώσεων τῶν ἀνθρώπων κάθε ἡλικίας, γιὰ νὰ εἶναι οὐσιαστικὴ ἢ ψυχολογικὴ τῶν κατάρτισι, ποὺ θὰ ἀποτελέσῃ ἔτσι τὸ σωστὸ ὑπόβαθρο γιὰ τὴν παραπέρα ψυχολογικὴ τους γνῶσι τῆς Ψυχολογίας τοῦ Παιδιοῦ καὶ τοῦ Ἐφήβου, ποὺ θὰ διδαχθῇ στὸ 2ο καὶ 3ο ἔτος σπουδῶν. Ἐνῶστε τῆς θεωρητικῆς διδασκαλίας ὠρισμένων ψυχολογικῶν θεμάτων θὰ προηγήται ἢ ψυχολογικὴ παρακολούθησι τῶν παιδιῶν μέσα στὴν αἴθουσα διδασκαλίας ἢ στὴν αὐλὴ κατὰ τὰ διαλείμματα, τὸ παιχνίδι καὶ τίς ἀσκήσεις σωματικῆς ἀγωγῆς, ἢ στοὺς διδακτικούς καὶ ψυχαγωγικούς περιπάτους καὶ ἐκδρομὲς κ.τ.δ., ὅποτε γίνεται περισσότερο καταληπτὴ ἢ θεωρητικὴ διδασκαλία καὶ προβάλλονται εὐστοχες ἀπορίες πρὸς λύσιν. Στὸς κλάδους τῆς Ψυχολογίας θὰ συμπεριληφθοῦν ἢ Ψυχολογία τῶν Ἀτομικῶν Διαφορῶν καὶ Χαρακτηρολογία καθὼς καὶ ὁ Σχολικὸς καὶ Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς. Ἄφθονες τέλος πρέπει νὰ εἶναι οἱ εὐκαιρίες γιὰ τὴν ἀσκήσι στὶς ψυχομετρήσεις καὶ τὸν ἐθισμό τῶν σπουδαστῶν στὴν ψυχολογικὴ ἔρευνα. Οἱ σπουδασταὶ βαθμιαία θὰ μνηθοῦν τὸν τρόπο κατασκευῆς διαφόρων τῆσι, τὸν τρόπο ἐπιδόσεως τῶν τῆσι καὶ τὸν τρόπο ἔρμηνείας τῶν σχετικῶν ἀποτελεσμάτων ἀπὸ συγκεκριμένα περιστατικά καὶ στὴν λήψι τῶν σωστῶν μέτρων, γιὰ τὴν ἐξάλειψι τῶν ἀδυναμιῶν καὶ ἐλλείψεων, ποὺ παρουσίασαν τὰ παιδιά στὰ διάφορα μαθήματα, στὴν συμπεριφορὰ τους καὶ τὸν χαρακτήρα τους. Ἀπὸ τὸ 2ο ἔτος θὰ πρέπει ἀκόμη νὰ ἀναλάβουν τὴν συστηματικὴ ψυχολογικὴ παρακολούθησι ἐνὸς τοῦλάχιστον μαθητοῦ τῶν Προτύπων μὲ ὑποχρέωσι παραδόσεως σχετικοῦ ψυχογραφήματος, περιλαμβάνοντος καὶ δέλτιο ἀτομικότητος, δύο τοῦλάχιστον μῆνες πρὶν τελειώσουν τὰ μαθήματα τοῦ 3ου ἔτους σπουδῶν.

Ἀνάλογη ἐργασία πρέπει νὰ γίνῃ καὶ στὸ μάθημα τῆς Παιδαγωγικῆς, τῆς Θεωρίας ἠθλ. καὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἀγωγῆς. Ἐδῶ θὰ πρέπει κοντὰ στὰ ἄλλα νὰ γραφῇ ἀπὸ κάθε σπουδαστὴ καὶ μιὰ σοβαρὴ διατριβή, στὰ Β' ἐξάμηνο τοῦ 3ου ἔτους, γιὰ νὰ διαπιστωθῇ κατὰ πόσον οἱ σπουδασταὶ ἀφομοίωσαν τὰ διδαχθέντα στὰ Παιδαγωγικὰ καὶ Ψυχολογικὰ μαθήματα γενικά.

β) **Τὸ πρόβλημα τῆς ἀσκήσεως τῶν σπουδαστῶν** τὸν ὀρθὸ τρόπο διδασκαλίας, στὴν χρῆσι τῶν συγχρόνων μεθόδων διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐνδεικνυομένων ἐποπτικῶν μέσων. Καὶ τὸ θέμα τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα καὶ πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ τὴν προσοχὴ ποὺ τοῦ ταιριάζει. Μέχρι σήμερα οἱ σπουδασταὶ πραγματοποιοῦσαν ἐλάχιστες δοκιμαστικὲς διδασκαλίαι, ποὺ νὰ τίς παρακολουθοῦν οἱ παιδαγωγοὶ τους καὶ ἔτσι νὰ ὠφελοῦνται θετικὰ ἀπὸ τίς παρατηρήσεις καὶ τὴν κριτικὴ τους. Σὲ σπάνιες περιπτώσεις, νομίζω, μποροῦσαν νὰ διδάξουν ἀπὸ μιὰ φορὰ ὅλα τὰ μαθήματα στὶς διάφορες τάξεις, ὑπὸ τὴν παρακολούθησι τοῦ καθηγητοῦ τῶν παιδαγωγικῶν μαθημάτων ἐννοῶ. Οἱ λόγοι εἶναι πολλοὶ γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ ἢ ἐλλείψι αὐτῆ, ὅπως ὁ ὑπερβολικὸς ἀριθμὸς σπουδαστῶν σὲ σύγκρισι μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν παιδαγωγῶν, ποὺ κατὰ τὸν νόμο ὀφείλουν νὰ παρακολουθοῦν τίς δοκιμαστικὲς διδασκαλίαι, ἢ πλημμελὴς παρακολούθησι τῶν διδασκαλιῶν ἀπὸ τοὺς καθηγητάς τῆς διδακτικῆς, λόγῳ φόρτου ἐργασίας κλπ., ἀλλὰ αὐτὸ δὲν μᾶς ἀπαλλάσσει τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν ἄρσι τῶν κακῶς ἐχόντων, φυσικά.

Γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισι τοῦ προβλήματος τοῦτου προτείνουμε τὴν αὐξήσι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθηγητῶν τοῦ παιδαγωγικοῦ κλάδου καὶ τὴν διδασκαλία τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς ἀπὸ τὸν πιὸ εἰδικὸ στὰ ζητήματα αὐτὰ παιδαγωγό. Γιὰ νὰ ὑπάρχη ἐνιαία κατεύθυνσι, προκειμένου γιὰ πολυτιμῆματες Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες, τὸ μάθημα τοῦτο πρέπει νὰ διδάσκη ἕνας καθηγητὴς σὲ ὅλους τοὺς σπουδαστάς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ μάλιστα ταυτοχρόνως, στὶς σχετικὲς δὲ παραδόσεις μποροῦν νὰ παρευρίσκωνται καὶ οἱ ἄλλοι καθηγηταὶ τῶν παιδαγωγικῶν, ποὺ εἶναι καὶ ὑποχρεωμένοι νὰ βοηθοῦν τὸν διδάσκοντα τὴν Εἰδικὴ Διδακτικὴ, παρακολουθῶντας τίς δοκιμαστικὲς διδασκαλίαι τῶν σπουδαστῶν. Τίς ὥρες ποὺ ἐξοικονομοῦνται ἀπὸ τὴν ταυτόχρονη διδασκαλία ὅλων τῶν τμημάτων θὰ διαθέτῃ ὁ διδά-

σκων σέ φροντιστηριακή εργασία σέ μικρές ομάδες σπουδαστών, πού θά διευθύνωνται ἀπό τούς καθηγητάς τῶν παιδαγωγικῶν καί τόν εἰδικόν ἐπί τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς καθηγητή. Στά φροντιστήρια θά γίνεταί συζήτησι τόσο πάνω στό περιεχόμενο τῶν κοινῶν παραδόσεων, ὅσο καί πάνω στά προβλήματα καί τίς ἀπορίες τῶν σπουδαστῶν ἀπό τίς δοκιμαστικές τους διδασκαλίες. Φυσικά οἱ ὥρες πού διαθέτει τὸ παλιὸ Πρόγραμμα δὲν ἐπαρκοῦν, ἀν θέλωμε νά μὴν περιορισθοῦμε σέ γενικότητες, ἀλλὰ νά μῆσουμε τούς σπουδαστάς στό πῶς θά διδάσκουν ἐνσυνείδητα καί μέ ἐμπιστοσύνη στίς διδακτικές των ἱκανότητες τὰ διάφορα μαθήματα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Γι' αὐτὸ ἡ διδασκαλία τῆς Γενικῆς καί Εἰδικῆς Διδακτικῆς πρέπει νά γίνεταί καί στά τρία ἔτη σπουδῶν. Στὸ 1ο ἔτος θά διδάσκεται ἡ Γενικὴ Διδακτικὴ καθὼς καί στό πρῶτο τρίμηνο τοῦ δευτέρου ἔτους. Στὸ 2ο ἔτος θά ἀρχίσῃ ἐνωρὶς ἡ διδασκαλία τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς τῶν Γλωσσικῶν μαθημάτων, πού θά εἶναι ὅσο γίνεταί πιὸ ἐξονυχιστικῆ, γιατί πρόκειται γιὰ τὴ διδασκαλίαν τῆς μητρικῆς γλώσσας, δηλ. τοῦ πιὸ βασικοῦ ἀπὸ τὰ μαθήματα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί στὸν ἴδιο χρόνο νά γίνουν ἀπὸ ὅλους τούς σπουδαστάς ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερες δοκιμαστικὲς διδασκαλίες, μέ συστηματικὴ παρακολούθησι καί γόνιμη συζήτησι καί κριτικὴ πάνω σέ αὐτές. Στὸ 3ο ἔτος θά διδαχθῇ μέ κάθε ἄνεσι καί ἡ Εἰδικὴ Διδακτικὴ τῶν λοιπῶν μαθημάτων καί θά γίνουν καί δοκιμαστικὲς διδασκαλίες, μία τοῦλάχιστον σέ κάθε κλάδο τῶν διαφόρων μαθημάτων τοῦ Δημοτ. Σχολείου.

Ἰδιαιτέρη προσοχὴ πρέπει νά δοθῇ στὴ διδασκαλίαν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως καί τῆς κυρίως ἀναγνώσεως καί τῆς ἀριθμητικῆς τῶν μικρῶν τάξεων καί γενικὰ στίς μεθόδους κατὰ τὰ συστήματα ἐργασίας στίς δύο ἢ τρεῖς πρῶτες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου — ὅπως εἶναι καί ἡ Ἐνιαία Διδασκαλία — γιατί καί ἡ Ψυχολογία ἀλλὰ καί ἡ διδακτικὴ μας πείρα τὸ βεβαιώνει ὅτι ἡ οὐσιαστικὴ πρόοδος τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί τοῦ Γυμνασίου ἐξαρτᾶται πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν καλὴ ἢ κακὴ διδασκαλίαν καί ἀγωγὴν τῶν μαθητῶν στίς τρεῖς πρῶτες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Ὑπενθυμίζω ἐδῶ τὴν τακτικὴν, πού ἀκολουθοῦν στό σημεῖο αὐτὸ τὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια τῆς Σκωτίας. Γιὰ νά γίνῃ μιὰ σπουδάστρια Νηπιαγωγὸς ἢ Διδασκάλισσα τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου (Infant School) πρέπει νά φοιτήσῃ 3 χρόνια γιὰ νά πάρῃ Πτυχίον Διδασκαλίσεως Α) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως καί ἔπειτα νά φοιτήσῃ ἕνα ἀκόμη Ἀκαδημαϊκὸ ἔτος τοῦλάχιστον, γιὰ νά ἐξειδικευθῇ, ὅπως θά λέγαμε, στὸν τρόπο ἐργασίας μὲ μικρὰ παιδιά. Καί φυσικά οἱ Βρεταννοὶ, πού διακρίνονταί γιὰ τὴ σύνεσι καί τὸ ρεαλιστικὸν τους πνεῦμα, πάνω στά ζητήματα αὐτά, ἀκολούθησαν τὴν τακτικὴν αὐτὴν ἐδῶ καί πολλὰ χρόνια καί ὕστερα ἀπὸ μελέτη ἑτῶν, πού τοὺς ἔπεισε ὅτι, ὅπως σέ κάθε οἰκοδόμημα, ἔτσι καί στό ἐκπαιδευτικὸν οἰκοδόμημα τὰ θεμέλια ἔχουσι τὴν μεγαλύτερη ἀξίαν. Ἄρα γε δὲν θά βρεθῇ κάποιος καί στὸν τόπον μας ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους πού νά καταλάβῃ τὴν τόσο σπουδαίαν καί ὀλοφάνερην αὐτὴν ἀλήθειαν καί νά βοηθήσῃ ὥστε νά πάρῃ ἐπὶ τέλος καί στὸν τόπον μας τὸν σωστὸν τῆς δρόμον ἢ ἐκπαιδεύσι τῶν Νηπιαγωγῶν καί τῶν Διδασκαλιστῶν τῶν πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου;

Γεννιέται ὁμοῦ καί ἕνα ἄλλο ἐρώτημα: πῶς καί ποῦ θά πρέπει νά γίνωνται οἱ δοκιμαστικὲς διδασκαλίες τῶν σπουδαστῶν. Προσωπικὰ πιστεύω, ὅτι μιὰ τόσο σοβαρὴ ἐργασία πρέπει βασικὰ νά γίνεταί στά Πρότυπα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί στά πλησιέστερα σχολεῖα τῆς ἑδρας τῆς κάθε Ἀκαδημίας, πού θά βρίσκωνται ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἀκαδημίας καί θά ἀποτελοῦν μιὰ μικρὴ Ἐκπαιδευτικὴ Περιφέρεια Α) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως μέ Ἐπιθεωρητὴ ἕνα ἀπὸ τοὺς παιδαγωγοὺς καί κατὰ προτίμησιν τὸν καθηγητὴν τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς, πού θά εἶναι τοῦλάχιστον Ὑποδιευθυντής, δηλ. κάτοχος βαθμοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Α) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως. Στά σχολεῖα αὐτά, ὅπως γίνεταί καί στά Πρότυπα, πρέπει νά τοποθετηθοῦν οἱ καλύτεροὶ ἐκπαιδευτικοὶ Α) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως, ὥστε νά εἴμαστε βέβαιοι ὅτι οἱ ἀσκούμενοι σπουδασταὶ παίρνουσι σωστὰς κατευθύνσεις ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα

της διδακτικής τους εμπειρίας στα σχολεία, όπου θα ασκούνται. Αυτόνομο είναι ότι στην μικρή αυτή Περιφέρεια πρέπει να υπαχθούν σχολεία διαφόρου οργανικότητας, ώστε οι σπουδαστές εκτός από την πλούσια διδακτική εμπειρία να αποκτήσουν ικανή εμπειρία και στα λοιπά προβλήματα (οργανώσεως, λειτουργίας) των Δημοτικών μας Σχολείων. Γιατί δεν είναι νοητό να στέλλουμε τους πρωτοδιορισζομένους σε ολιγοθέσια σχολεία — και κατά κανόνα μονοθέσια — χωρίς να τους έχουμε δώσει την ευκαιρία να ζήσουν και να κατανοήσουν τα ποικίλα προβλήματα, που τα σχολεία αυτά παρουσιάζουν. Σκόπιμο ακόμη κρίνω να αφιερώνεται και μία τουλάχιστον εβδομάδα προς το τέλος του 3ου έτους για συνεχή διδασκαλία και διοίκηση από μέρους των τελειοφοίτων στα σχολεία της Περιφέρειας της 'Ακαδημίας και της περιοχής γύρω από αυτήν. Οι σπουδαστές θα μένουν τις ημέρες αυτές στα χωριά κατά μικρές ομάδες και ενώ μερικοί από αυτούς θα διδάσκουν άλλοι θα ασχολούνται, εκ περιτροπής με τη μελέτη της περιοχής από γεωγραφική, φυσιογνωστική, ιστορική και πολιτιστική γενικά άποψη, όπως η πατριδογνωστική αρχή του συγχρόνου σχολείου άλλωστε επιβάλλει.

γ) Το πρόβλημα των πληθωρικών τάξεων: Η κατάρτιση των σπουδαστών εξαρτάται άμεσα από τον μικρό ή μεγάλο αριθμό τους. Σε ώριμα μαθήματα ή διδασκαλία μπορεί να γίνεται όπως και στο Πανεπιστήμιο, σε μεγάλο αριθμό σπουδαστών, ενώ σε άλλα πρέπει να γίνεται σε μικρές τάξεις. Πιστεύουμε ότι σε κάθε τμήμα δεν πρέπει να φοιτούν περισσότεροι από 40 σπουδαστές — μαζί με τους των ειδικών κατηγοριών — και ότι σε πολλές περιπτώσεις το Τμήμα πρέπει να χωρίζεται σε ομάδες των 10 έως 20 ατόμων, όπως στα φροντιστηριακά και εργαστηριακά μαθήματα, στις ώρες των δοκιμαστικών διδασκαλιών κλπ. Όσάκις οι ανάγκες της εκπαιδεύσεως απαιτούν αύξηση του αριθμού των εισαγομένων πρέπει αυτό να συνδυάζεται με ταυτόχρονη αύξηση και των Τμημάτων σε κάθε 'Ακαδημία, για να μη δυσχεραίνεται το έργο της κατάρτισης των σπουδαστών. Στο Τμήμα θηλέων της 'Ακαδημίας Θεσσαλονίκης, που έφετος διευθύνω, έχει τον φανταστικό αριθμό των 88 σπουδαστριών, δηλ. διπλάσιο του κανονικού αριθμού, που προβλέπει ο Νόμος. Είναι φανερό πως με τέτοιο αριθμό χωλαίνει σημαντικά το έργο της συστηματικής παρακολουθήσεως και έλέγχου της εργασίας των σπουδαστριών, όσο εύσυνείδητοι και αν είναι οι διδάσκοντες στο Τμήμα αυτό. Η αύξηση του αριθμού των σπουδαστών προϋποθέτει και ανάλογη αύξηση του προσωπικού, και μάλιστα του παιδαγωγικού προσωπικού. Έπειδή όμως κάτι τέτοιο δύσκολα θα το εγκρίνη το Γενικό Λογιστήριο οι μόνες πρακτικές λύσεις που απομένουν είναι: α) να παρέχεται στους καθηγητές των Παιδαγωγικών 'Ακαδημιών, όπως γίνεται και στη Β) βαθμίδα 'Εκπαίδευσης, το δικαίωμα να διδάσκουν επί πλέον ώρες με ικανοποιητικό επιμίσθιο, ώστε να διδάξουν τις επί πλέον ώρες που απαιτούνται στα Τμήματα, που θα προστίθενται κάθε φορά και β) μερικά από τα διδασκόμενα μαθήματα να γίνονται σε όλους τους σπουδαστές της αυτής τάξεως. Έτσι σε 'Ακαδημίες με 3 τμήματα θα εξοικονομούνται τα 2) 3 του συνολικού αριθμού ωρών διδασκαλίας των μαθημάτων, που ο αριθμός των παρακολουθούντων σπουδαστών δεν επηρεάζει τη διδασκαλία τους.

'Αναλυτικό και 'Ωρολόγιο Πρόγραμμα μαθημάτων

Το Πρόγραμμα μαθημάτων των Παιδαγωγικών Κολλεγίων της Σκωτίας που έχουμε εκθέσει παραπάνω μας παρέχει αρκετές χρήσιμες υποδείξεις για τη σύνταξη και των δικών μας σχετικών προγραμμάτων. Παρατηρήσαμε εκεί α) τον περιορισμένο αριθμό διδασκόμενων μαθημάτων, β) τον περιορισμένο επίσης αριθμό ωρών διδασκαλίας και γ) την εκτέλεση αρκετής εργασίας με το σύστημα των μικρών ομάδων των 10 έως 20 (και 25 σε μερικές περιπτώσεις) ατόμων.

Είναι γεγονός ότι τα σχολεία Β) βαθμίδας 'Εκπαίδευσης στη Μεγάλη Βρετανία

νία λειτουργούν κάτω από άριστες συνθήκες εν συγκρίσει προς τὰς δικὰ μας σχολεία Β) βαθμίου Ἐκπ)σεως καὶ εἶναι γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ φυσικὸ νὰ καταρτίζονται καλύτερα οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων αὐτῶν, πού εἰσάγονται στὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια, καὶ νὰ ἔχουν περισσότερες γενικὲς γνώσεις. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ δικαιολογηθῆ γιὰτὶ μαθήματα καὶ ὥρες διδασκαλίας στὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια εἶναι περιορισμένα. Κοντὰ σὲ αὐτὰ ὁ περιορισμὸς μαθημάτων καὶ ὥρῶν διδασκαλίας ὀφείλεται στὴν πίστι τῶν Βρετανῶν ἀρμοδίων καὶ παιδαγωγῶν, ὅτι τὸ Πρόγραμμα τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων δὲν πρέπει νὰ ἔχη πολλὰς ὥρες θεωρητικῆς διδασκαλίας, ὥστε νὰ παρέχεται στοὺς σπουδαστὰς ὁ ἀπαιτούμενος γιὰ τὴν κατ' ἰδίαν μελέτη χρόνος. Πιστεύουν δηλ. οἱ Βρεταννοὶ ὅτι ἡ συστηματικὴ κατ' ἰδίαν μελέτη, κατευθυνομένη ἀπὸ τὴ Σχολή, συντελεῖ ἐξ ἴσου καὶ πολλὰς φορές περισσότερα ἀπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴ διδασκαλία στὴν ἀφομοίωσι τῶν διδασκομένων καὶ τὴν αὐτομόρφωσι τοῦ σπουδαστοῦ. Προσωπικὰ πιστεύω ὅτι τὸ Πρόγραμμα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν εἶναι παραφορτωμένο μὲ μαθήματα καὶ ὅλη πού δὲν προσφέρει σχεδὸν τίποτε τὸ οὐσιαστικόν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι γίνεται αἰτία ἐλλιποῦς καταρτίσεως καὶ πλημμελοῦς ἐξετάσεως βασικῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν γνώσεων. Πρέπει λοιπὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκομένων μαθημάτων καὶ τῶν ὥρῶν διδασκαλίας μερικῶν ἀπὸ κείνα πού τελικὰ θὰ μείνουν νὰ περιορισθῆ σημαντικὰ, οἱ δὲ διδάσκοντες νὰ ἀποκτήσουν ὀργανικὰς θέσεις στὴν Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία, γιὰ νὰ προσφέρουν ὅλες τινος ὑπηρεσίας - ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διδασκαλία - στὴ Σχολή, ἂν θέλωμε οἱ Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες νὰ προοδεύσουν, νὰ λειτουργήσουν ὀμαλὰ καὶ ἀποδοτικὰ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς δραστηριότητός των. Σὲ ἀντάλλαγμα τοῦ περιορισμοῦ αὐτοῦ θὰ ἔχωμε τὴν σὲ βάθος ἐξέτασι τῶν σπουδαιότερων προβλημάτων κάθε διδασκομένου μαθήματος, πού δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴν πραγματικὴ ἐπιστημονικὴ μόρφωσι τοῦ ἀριανοῦ εκπαιδευτικοῦ. Εἶναι φανερό, πῶς ὅσα κι' ἂν διδάξωμε στοὺς σπουδαστὰς ποτὲ δὲν θὰ μporέσωμε νὰ διδάξωμε τὰ πάντα. Οὕτε καὶ εἶναι ἀνάγκη, κατὰ τὴ γνώμη μου, νὰ ἐπιδιώξωμε κάτι τέτοιο. Ἐκεῖνο πού ἔχει μεγάλη σημασία εἶναι πῶς θὰ κάμωμε τοὺς σπουδαστὰς νὰ σκέπτονται, νὰ ἀγαπήσουν τὴ μελέτη καὶ τὴν ἔρευνα, ὅποτε μόνοι τους θὰ συμπληρῶνουν τὶς ἐλλείψεις τους καὶ θὰ πλουτίζουν τὶς γενικὲς καὶ εἰδικὲς γνώσεις τους, ὅταν ἀποφοιτήσουν τῆς Σχολῆς.

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς γενικὲς ἐγκυκλοπαιδικὲς γνώσεις τῶν σπουδαστῶν, πού πρέπει νὰ ἔχουν πάρεσι στὰ σχολεία τῆς Β) βαθμίου Ἐκπ)σεως, νομίζω ὅτι ἡ ἀντιμετώπισι τῶν ἐλλείψεων δὲν ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴ διδασκαλία τῶν σχετικῶν μαθημάτων καὶ στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες, ἀλλὰ μὲ τὴν αὐστηρότερη ἐπιλογή, τῶν ὑποψηφίων. Μὲ τὸ προηγούμενο σύστημα ἐξετάσεων καὶ εἰσαγωγῆς στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίες γιὰ νὰ θεωρηθῆ κανεὶς ἐπιτυχῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μεγάλη γενικὴ βαθμολογία, ἔπρεπε νὰ ἔχη ἐπιτύχει καὶ τὴ βάσι δέκα (10) στὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Νέα Ἑλληνικὰ (Ἐκθεσι ἰδεῶν) καὶ τὴ βάσι ὀκτώ (8) στὰ Μαθηματικά. Ὁ θεσμὸς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου, θαυμάσιος στὸ σύνολό του, ἔπρεπε νὰ μὴ παραβλέψῃ τὴν λεπτομέρεια αὐτή. Ἡ βάσι στὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Μαθηματικά ἀποτελεῖ μιὰ κάποια ἐγγύησι γιὰ ἕνα minimum ἐπίπεδο γνώσεων, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχη ἀνάγκη διδασκαλίας τῶν γνώσεων αὐτῶν μέσα στὶς Ἀκαδημίες, ὅποτε τὰ μαθήματα αὐτὰ θὰ μπορούσαν νὰ ὑπαχθοῦν στοὺς κλάδους ἐξειδικεύσεως, γιὰ ὅσους θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσαν. Ἔτσι θὰ εἶχαμε οἰκονομία πολλῶν διδακτικῶν ὥρῶν, γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ Λογοτεχνίας, πού κατὰ τὴ γνώμη μου ὁ λειτουργὸς τῆς Α) βαθμίου Ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ κατέχη τόσο καλὰ ὅσο σχεδὸν καὶ ἕνας φιλόλογος, γιὰ πρέπει νὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ μελετᾷ τὰ κείμενα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς — καὶ τὰ βυζαντινὰ κείμενα — στὸ πρωτότυπο. Μιὰ τέτοια ἐξειδίκευσι, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, θὰ μπορούσε νὰ χρησιμεύσῃ σὰν βασικὸ ἐφόδιο γιὰ τὴ συνέχισι πανεπιστημιακῶν σπουδῶν στὴ Φιλολογία, γιὰ ὅσους θὰ ἠθελαν νὰ προχωρήσουν παραπέρα.

Ἀναφορικὰ μὲ τὴ διδασκαλίαν τῶν Ξένων Γλωσσῶν στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίαις θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω μερικὲς σκέψεις μου. Ὅπως εἶναι γνωστὸ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων Β) βαθμοῦ Ἐκπαιδεύσεως μαθαίνουν μὴ ξένη γλῶσσα σὲ Ἰνστιτούτα Ξένων Γλωσσῶν, πού εὐτυχῶς ἀφθοοῦν σήμερα στὴν πατρίδα μας καὶ ὑπάρχουν καὶ στὶς μικρότερες κωμοπόλεις μας. Ἔτσι ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς εἰσαγομένους στὶς Παιδαγωγ. Ἀκαδημίαις ἔχουν ἀρκετὲς γνώσεις, βάσεις σὲ κάποια ἀπὸ τὶς συνηθέστερα διδασκόμενες στὸν τόπον μας ξένες γλῶσσες, Ἀγγλική, Γαλλικὴ καὶ Γερμανικὴ. Ἐμεῖς, ὅμως, ἀγνωσθῆτες τὴν πραγματικότητά αὐτή, τοὺς ὑποχρεώνομε νὰ παρακολουθήσουν τὴν ξένη γλῶσσα πού ἔτυχε νὰ διδάσκεται στὴν Ἀκαδημία καὶ ἀναγκάζομε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς σπουδαστὰς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ σπουδὴ τῆς γλώσσας, πού εἶχαν ἀρχίσει, ἀγνὴ νὰ τοὺς διευκολύνωμε νὰ συμπληρώσουν τὶς γνώσεις τους στὴ γλῶσσα αὐτή. Ἀλλὰ καὶ στὶς περιπτώσεις πού παρακολουθοῦν τὴν γλῶσσα πού εἶχαν ἀρχίσει πρὶν εἰσαχθῆναι στὴν Ἀκαδημία καὶ τότε ἀκόμη δὲν τοὺς προσφέρομε τίποτε τὸ οὐσιαστικόν, γιὰ τὸν τοῦ ἐξομοιώνωμε μὲ τοὺς ἐντελῶς ἀρχαρίους καὶ τοὺς παρέχομε ἔτσι γνώσεις, πού ἤδη τοὺς εἶναι γνωστὲς. Ἐπειτα καὶ ὁ τρόπος διδ(λ)ίας, ὅπως γίνεται σήμερα, δὲν ἱκανοποιεῖ. Ἡ διδασκαλία ξένων γλωσσῶν ἀπαιτεῖ μικρὰς τάξεις τῶν 15-25 μαθητῶν ἐνῶ ἐκεῖ ἔχομε τάξεις τῶν 55 κατὰ μέσον ὄρον σπουδαστῶν. Ἔτσι τὰ ἀποτελέσματα εἶναι πολὺ πενιχρά. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ καλύτερον πού ἔχομε νὰ κάμωμε εἶναι νὰ ἐπιτρέψωμε στοὺς σπουδαστὰς μας νὰ φοιτοῦν σὲ ἀναγνωρισμένα Ἰνστιτούτα Ξένων Γλωσσῶν, πού εὐτυχῶς ὑπάρχουν σήμερα παντοῦ ὅπου λειτουργοῦν Παιδ. Ἀκαδημίαις καὶ νὰ ἀπαιτήσωμε στὸ τέλος τῶν τριετῶν σπουδῶν τους ἕνα ἐπίσημον πιστοποιητικόν, ὕστερα ἀπὸ ἐξετάσεις σὲ ὕλη πού ἐμεῖς θὰ ἔχωμε ἀπὸ πρὶν καθορίσει, ὥστε νὰ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι γνωρίζουν ἱκανοποιητικὰ μὴ ξένη τοῦλάχιστον γλῶσσα. Ἔτσι καὶ τὸ Πρόγραμμα θὰ ἀπελευθερώσωμε ἀπὸ τὶς ὥρες διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν καὶ οὐσιαστικώτερα ἀποτελέσματα θὰ ἔχωμε σὲ ὅτι ἀφορᾷ τὴ γνώσιν μᾶς ξένης γλώσσας ἀπὸ τοὺς σπουδαστὰς. Ἄν ἡ γνώμη μας αὐτὴ δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ τότε ἡ μόνη πρακτικὴ λύσις εἶναι νὰ διορισθοῦν στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίαις μόνιμοι καθηγηταὶ τῶν Ξένων Γλωσσῶν (Ἀγγλικῆς, Γαλλικῆς, Γερμανικῆς) — δύο τοῦλάχιστον — κάτοχοι Πανεπιστημιακοῦ πτυχίου ὁπωσδήποτε καὶ μὲ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς στὸ ἐξωτερικόν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τὸ Ὁρολόγιον Πρόγραμμα μαθημάτων στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίαις μὲ τριετὴ κύκλον σπουδῶν θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι περίπου τὸ ἑξῆς:

ΣΥΝ. ὉΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛ.	ὉΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ										
	Α' ΕΤΟΣ			Β' ΕΤΟΣ			Γ' ΕΤΟΣ			εἰδί- κεῖς	
	ὉΡΑΙ	ἑξάμην.		ὉΡΑΙ	ἑξάμην.		ὉΡΑΙ	ἑξάμην.			
	Α'	Β'		Α'	Β'		Α'	Β'			
1. Φιλοσοφία (Εἰσαγωγή - Ἱστορία)	4	1	—	2	2	2	2	1	1	—	—
2. Κοινωνιολογία	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1
3. Ψυχολογία (Γενικὴ, Παιδαγωγικὴ)	7	2	2	2	3	4	2	2	2	2	3
4. Θεωρία τῆς Ἀγωγῆς	4	2	2	2	1	1	1	1	1	1	—
5. Ἱστορία τῆς Ἀγωγῆς (μετὰ στοι- χείων Σχολικῆς Νομοθεσίας)	3½	—	—	—	2	—	4	1½	2	1	—
6. Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς	3	—	—	—	2	2	2	1	2	—	2
7. Φροντιστηριακὰ - πρακτικὰ ἀσκή- σεις εἰς Παιδαγωγικὰ - Ψυχολογίαν	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
8. Γενικὴ Διδακτικὴ καὶ παρακολούθησι ἐργασίας Προτύπων Ἀκαδημίας	3	2	2	2	1	2	—	—	—	—	—
9. Εἰδικὴ Διδακτικὴ - Διδακτικὰ ἀσκή- σεις	11	—	—	—	3½	—	7	7½	9	6	—
10. Ἑρμηνεία Καινῆς Διαθήκης καὶ Πα- τρολογία	4	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2

11. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά (Γραμματ. - Συντακτ.)	4	3	3	3	1	—	2	—	—	—	3
12. Νεοελλην. Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	6	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
13. Λαογραφία	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2
14. Ἀγωγή τοῦ Λόγου	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—
15. Ἱστορία Πολιτισμοῦ - Γεν. Ἱστορία	3	2	2	2	1	1	1	—	—	—	2
16. Μαθηματικά	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	2
17. Φυσική - Χημεία	3	2	2	2	1	2	—	—	—	—	3
18. Στοιχεῖα Γεωπονίας	3	2	2	2	1	1	1	—	—	—	3
19. Στοιχεῖα Δημοκρατικοῦ Πολιτεύμα- τος καὶ τοῦ Δικαίου	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—
20. Στοιχεῖα Οἰκονομικῆς	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—
21. Γενική καὶ Σχολική Ὑγιεινή	2	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—
22. Μουσική (Ἐνόργανος, Ἐκκλησιαστι- κή, Ὡδική)	7	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2
23. Τεχνικά	7	3	3	3	3	3	3	1	2	—	2
24. Γυμναστική	6	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
25. Οἰκιακὴ Οἰκονομία (θήλεις)	(4)	(2)	(2)	(2)	(1)	(2)	—	(1)	(2)	—	(2)
Ἄρρενες	30	29	31	33½	32	35	27	30	24		
Σύνολον ὥρων διδασκαλίας											
Θήλεις	32	31	33	34½	34	35	28	32	24		

Δὲν ἐτέθη τὸ μάθημα τῶν Ξένων Γλωσσῶν, γιὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀναφέραμε, ἀλλὰ ὑπάρχει περιθώριον ὥρων, ἐὰν πρόκειται νὰ τὸ διδάξουν στὶς Ἀκαδημίες μας μόνιμοι καθηγηταὶ καὶ ὄχι οἱ ἐπὶ ἐπιμισθίῳ. Στὴν περίπτωσι διδασκαλίας τοῦ οἱ περισσότερες ὥρες θὰ τεθοῦν στὸ Α' καὶ τὸ Γ' ἔτος σπουδῶν. Στὴν στήλη «Εἰδίκευσι» ἔχομε βάλει ἀρκετοὺς κλάδους, γιὰ νὰ ἰκανοποιήσωμε ὅσο γίνεται τὰ εἰδικὰ διαφέροντα καὶ τὶς κλίσεις τῶν σπουδαστῶν, ἀλλὰ οἱ ὥρες, ποὺ θὰ ἀπασχοληθοῦν, στὴν Ἀκαδημία μὲ τοὺς κλάδους αὐτοὺς, δὲν πρέπει νὰ ξεπεράσουν τὶς 6, γιὰ νὰ τοὺς μένη καιρὸς καὶ γιὰ ἄλλες ἐργασίες.

Πρότυπα Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν

Ἀπὸ ὅσα εἶπαμε ἤδη, διαγράφεται καθαρὰ καὶ ὁ ρόλος τῶν Προτύπων τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν. Τὰ Πρότυπα πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται: α) γιὰ τὴν ἀσκησὶ τῶν σπουδαστῶν στὸν τρόπο διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, β) γιὰ τὴν ἀσκησὶ τῶν σπουδαστῶν στὴν ψυχολογικὴ παρακολούθησι τῶν μαθητῶν τῶν Προτύπων, γ) γιὰ τὴν μύησι τῶν σπουδαστῶν στὰ ποικίλα προβλήματα ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν σχολείων καὶ δ) γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ τὴν δοκιμὴ νέων μεθόδων διδασκαλίας κ.ἄ.

Οἱ διδάσκοντες στὰ Πρότυπα, ὅπως καὶ ὁ ἰδρυτικὸς Νόμος τῶν Παιδαγωγικῶν προέβλεπε, πρέπει νὰ παίρνουν εἰδικὸ ἐπίδομα 15-25% ἐπὶ τοῦ βασικοῦ των μισθοῦ, γιὰ νὰ ἐνθαρρύνωνται ἔτσι ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους ἐκπαιδευτικοὺς πρωτοβάθμιου ἐκπαιδεύσεως νὰ προσέρχωνται στὰ Πρότυπα, ἀφοῦ θὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ παρακολουθοῦν τὶς προόδους τῆς Παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, νὰ κάμνουν οἱ ἴδιοι ἐρευνητικὴ ἐργασία, νὰ θέτουν σὲ δοκιμασίαν νέες μεθόδους διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς καὶ νὰ βοηθοῦν στὰ ἔργα τῆς πρακτικῆς καταρτίσεως τῶν σπουδαστῶν, τόσο στὸν τομέα τῆς Διδακτικῆς, ὅσο καὶ στὸν τομέα τῆς Ψυχολογίας.

Οἱ Βιβλιοθήκες τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν

Εἶδαμε στὰ προηγούμενα πόσο οἱ Βιβλιοθήκες τῶν Παιδαγωγικῶν Κολλεγίων τῆς Σκωτίας συμβάλλουν στὴν ἐξυπηρέτησι τοῦ ὅλου Προγράμματος καὶ τῶν σκοπῶν τους. Πιστεύω ὅτι καὶ οἱ δικές μας Βιβλιοθήκες πρέπει νὰ ὀργανωθοῦν καὶ λειτουργήσουν κατὰ παρόμοιο τρόπο, νὰ πλουτισθοῦν μὲ πολλὰ συγγράμματα, νὰ ἐνη-

μερώνονται συνεχῶς καὶ νὰ ἔχουν εὐρύχωρες αἰθουσες ἀναγνωστηρίων, γιὰ νὰ μελετοῦν σὲ αὐτὲς οἱ σπουδασταί, ἀντὶ νὰ πηγαίνουν σὲ ἄλλες Βιβλιοθήκες — ὅπου ὑπάρχουν τέτοιες — καὶ νὰ χάνουν πολὺτιμο χρόνο, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ ἐξυπηρετηθοῦν οὐσιαστικὰ στὴ μελέτη τους, γιὰτὶ οἱ γενικὲς Βιβλιοθήκες δὲν ἔχουν τὰ βιβλία, ποὺ συνήθως ἀναφέρομε στὴ βιβλιογραφία τῶν διαφόρων μαθημάτων, ποὺ διδάσκονται στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίαις. Ἐὰν μάλιστα γινόταν ὁ συνδυασμὸς νὰ ὑπάρξῃ καὶ συστάτῃ στὶς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίαις θὰ μπορούσαν οἱ σπουδασταὶ νὰ μένουν στὴν Ἀκαδημία καὶ νὰ ἐκμεταλλεύωνται ἔτσι τὸ χρόνο κινήσεως γιὰ φυχαγωγία καὶ μελέτη μέσα στὴ Σχολή τους.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΟΣ

